

Dit is een blokles. Vraag aan je docent of je individueel moet werken of mag samenwerken.

OPDRACHT 1 Tekst lezen en leesstrategieën toepassen

In een 'blokles' oefen je in het toepassen van alle leesstrategieën die je bij Nieuwsbegrip leert: *voorspellen, verbanden leggen, vragen stellen, onduidelijkheden ophelderen* en *samenvatten*. Voor het gemak staan de strategieën hieronder nog eens kort beschreven.

Vijf belangrijke leesstrategieën:

Voorspellen Bekijk de buitenkant van de tekst, bedenk waar het over kan gaan en activeer je voorkennis over dat onderwerp.

 Verbanden Bedenk steeds hoe nieuwe informatie aansluit op wat je eerder las en hoe het past bij het onderwerp. Maak daarbij gebruik van de tekststructuur, signaalwoorden en de lay-out. Koppel de informatie in de tekst ook aan je eigen kennis.

Vragen stellen Stel vragen naar aanleiding van wat je leest en let op of je in het vervolg van de tekst antwoord krijgt op die vragen.

Ophelderen 'Monitor' tijdens het lezen je eigen tekstbegrip: begrijp je wel wat je leest? Lees niet zomaar door bij onduidelijke passages of onbekende woorden, maar probeer te bedenken wat het kan betekenen.

Samenvatten Vat tussentijds samen wat je gelezen hebt en verwoord achteraf de kern van de tekst (de belangrijkste informatie over het onderwerp, de hoofdgedachte of het standpunt van de schrijver en eventuele argumenten): wat heeft het lezen van deze tekst je opgeleverd? Wat weet je nu méér of kun je nu?

1. Reflecteer kort op je eigen leesstrategiegebruik:

Reflectie

- Welke strategie(ën) vind je (vooral) *handig*? Waarom?
- Gebruik je de strategieën ook *in andere situaties / bij andere vakken*? Zo ja, wanneer bijvoorbeeld en welke strategie(ën) vooral? Zo nee: waarom niet?
- Vind je bepaalde strategieën *moeilijker* om toe te passen dan andere? Welke en waar ligt dat aan, denk je?
- Van welke strategieën vind je dat je ze *al goed beheerst*? Ondersteun je bewering met een argument of voorbeeld.

2. Oriënteer je op de tekst van deze week. Beantwoord daarbij ook de volgende vragen:

- Wat is de aanleiding voor deze tekst? (Leg verband tussen het onderwerp en het moment van publicatie.)
- Wat voor soort tekst is dit? Kies uit: uiteenzetting / beschouwing / betoog. Verklaar je keuze.
- Welke invalshoek op het onderwerp verwacht je op basis van de tekstsoort, de bron en de auteurs?

- Onder de tekst staat een kadertje met 'voetnoten'. Wat zijn voetnoten en waarom hoeft het niet te verbazen dat ze bij deze tekst staan?
- 3. Lees nu de tekst (alleen of gezamenlijk), paragraaf voor paragraaf. Pas waar nodig de leesstrategieën toe! Kies eventueel een strategie die je expliciet gaat oefenen.
- 4. a) Kijk na het lezen van de tekst nog eens naar je antwoorden op vraag 2. Klopten je ideeën over de tekstsoort en de invalshoek?
 - b) Heb je veel nieuwe kennis/inzichten opgedaan uit de tekst, of niet echt? Noteer hieronder kort twee zaken die je al wist en twee nieuwe inzichten.
- ⊗ Dit wist ik al:
- ⊗ Dit was nieuw voor mij:

OPDRACHT 2

Kritiek op Nederlands rookbeleid (strategie: verbanden leggen)

In de tekst bekritisieren vier artsen het Nederlandse overheidsbeleid rondom roken.

1. In een goed betoog wordt het standpunt van de auteur(s) meteen in de inleiding duidelijk. In de inleiding van dit betoog staan in feite de volgende drie stellingen:
 - A. *Er is geen enkele reden om op 31 mei, Wereld Niet Roken Dag 2015, de nationale driekleur te hissen.*
 - B. *De Nederlandse overheid is grof nalatig in het bestrijden van tabaksverslaving.*
 - C. *De mogelijkheden [voor het bestrijden van tabaksverslaving] liggen voor het oprapen.*Welke stelling is de 'hoofdstelling' van het betoog? Onderstreep die.
2. De vetgedrukte tekst lijkt een verkorte versie van de eigenlijke inleiding, de alinea eronder (r. 4-11). In die alinea wordt de hoofdstelling in andere woorden herhaald en aangevuld met een *beschuldiging*. Stelling en beschuldiging vormen als het ware tezamen het standpunt van de auteurs.
 - a) Geef de hoofdstelling in de woorden uit deze alinea.
 - b) Elders in deze alinea staan *de drie belangrijkste argumenten* voor de onderbouwing van de stelling/het standpunt in één zin achter elkaar genoemd. Welke zin is dat? Geef de regelnummers en noteer de eerste drie en de laatste drie woorden.
 - c) Hoe luidt de beschuldiging aan het adres van de overheid? Noteer ook weer regelnummers en de eerste en de laatste drie woorden.
3. Om een goed overzicht te krijgen van de redenering van de auteurs, kun je een **argumentatieschema** maken. Dit soort schema's komen ook in het eindexamen Nederlands voor. Op de volgende pagina zie je een argumentatieschema bij het betoog van de artsen uit Medisch Contact.
 - a) Vul eerst standpunt en argumenten in. Gebruik je antwoord op de vorige vraag.
 - b) Vul nu de rest van het schema in. Kijk goed in de tekst en lees zo nodig tekstdelen opnieuw.

Standpunt van de artsen over het Nederlandse overheidsbeleid t.a.v. roken:

Argument 1:

Onderbouwing/'Bewijzen':

Argument 2:

Onderbouwing/'Bewijzen':

Argument 3:

Onderbouwing/'Bewijzen':

4. Wat ontbreekt er in dit betoog, wat je in andere betogen meestal wel ziet?
Tip: Denk aan wat je misschien bij Nederlands geleerd hebt over de opbouw van een betoog en vergelijk dat met de opbouw van het betoog uit Medisch Contact.
5. Misschien vond je het lastig om het argumentatieschema in te vullen. Dat zou niet vreemd zijn, want in feite voeren de auteurs *een tweede betoog naast het betoog over de hoofdstelling* en geven zij ook argumenten die relevant zijn voor dat tweede betoog. Wat bepleiten zij in dit artikel nog méér?
6. a) Wat moet volgens de auteurs het hoofddoel zijn van een antirookbeleid?
b) Wat zijn volgens hen de meest effectieve maatregelen om roken tegen te gaan?
c) Wat vind jij/vinden jullie van die maatregelen, ook in het licht van het hoofddoel?
d) Kun je/Kunnen jullie nog andere maatregelen bedenken om met name jongeren van het roken af te houden?

7. Onder het kopje **Accijnzen** staat dat: een accijnsverhoging [...] voor alle politieke partijen om uiteenlopende redenen een brug te ver [is].

a) Wat betekent 'een brug te ver zijn'?

De reden van de SP (Socialistische Partij) om tegen accijnsverhoging te zijn, is dat die partij 'de staatskas niet wil spekken met inkomsten uit roken' en dat bij een accijnsverhoging 'de arme roker het hardst wordt getroffen'. Dat laatste standpunt deelt de SP met de PvdA (Partij van de Arbeid).

b) Waarom passen deze standpunten bij deze partijen?

c) Kun je een argument bedenken waarom juist SP en PvdA zich hard zouden moeten maken om het roken terug te dringen?

Tip: Leg voor het beantwoorden van vraag b en c verband tussen deze alinea en het kader met schuingedrukte tekst.

De auteurs concluderen: Inkomsten uit accijnzen (opbrengst zo'n 2,4 miljard per jaar) zijn voor de politiek kennelijk vele malen belangrijker dan de gezondheid van de burgers.

d) Leg uit dat deze conclusie niet voor alle partijen geldt. Voor welke partijen wel?

OPDRACHT 3 Woordenschat (strategie: onduidelijkheden ophelderen)

1. Onderstaande woorden komen uit de tekst. Geef van elk woord een omschrijving.

Probeer de betekenis van onbekende woorden af te leiden uit de context – zet zo nodig de woordafleidstrategieën van de 'Woordhulp' in.

Woord	Betekenis
nalatig, r. 2	
accijnzen (mv van de accijns), r. 11/28/35	
de remedie, r. 28	
kennelijk, r. 35	
substantieel, r. 53	
geducht, r. 57	
notoir, r. 58	
de coryfee (in tabakscoryfee), r. 59	
onbeschroomd, r. 61	

2. Formuleer de betekenis van de volgende zinnen in eigen woorden:

a) Er is geen reden om op Wereld Niet Roken Dag 2015 de nationale driekleur te hijsen. (r. 1-2)

b) De mogelijkheden liggen voor het oprapen. (r. 3)

c) Tabaksverslaving is een chronische recidiverende aandoening. (r. 14)

d) Het staat onomstotelijk vast dat de prijs voor sigaretten het gebruik in hoge mate beïnvloedt. (r. 28-29)

e) De overheid toont zich ontvankelijk voor de wensen van de tabakshandel. (r. 74)

3. In r. 17-18 staat: De tabaksindustrie heeft een groot belang bij het aan het roken brengen van jongeren, want aan de bovenkant kalft het aantal klanten snel af.

a) Wat wordt bedoeld met 'de bovenkant';
waarvan is dit de bovenkant? Teken het!

b) Wat betekent 'afkalven'? *Tip*: denk aan aardrijkskunde: stukken land die afkalven onder invloed van water dat erlangs of ertegenaan stroomt.

c) Had je wel eens gehoord van de term 'replacement smokers'? Vertaal deze in het Nederlands.

OPDRACHT 4 Scholieren & roken

In het kader bij de tekst lees je onder meer over de relatie tussen roken en opleidingsniveau. Er staan ook gegevens over verschillen tussen leerlingen in de schoolsoorten vmbo, havo en vwo. Ook de tabel hieronder bevat gegevens over het roken van groepen scholieren.

Tabel 1 Percentages rokende jongeren per schooltype (Bron: Trimbos instituut, www.trimbos.nl)

	Jongens	Meisjes	Totaal
	%	%	%
VMBO-b	43.7	38.9	41.4
VMBO-t	34.9	31.7	33.4
HAVO	34.2	32.7	33.4
VWO	28.7	22.1	25.4

¹ Omdat niet elk schoolniveau hetzelfde aantal leerjaren heeft zijn voor een goede vergelijkbaarheid alleen leerlingen van 12 t/m 16 jaar in deze analyses opgenomen

1) Bekijk de tabel en bespreek de vragen.

- In hoeverre komen de gegevens in de tabel en de tekst overeen?
- In het tekstkader staat dat 10 keer zo veel vmbo-scholieren roken, vergeleken met vwo-scholieren. Het lijkt erop dat de cijfers in de tabel dit tegenspreken. Probeer te bedenken waarom de gegevens mogelijk toch in overeenstemming zijn met elkaar.
- Welke verschillen zijn groter: die tussen schooltypen of die tussen jongens en meisjes?

2) Wat vinden jullie van de percentages rokende scholieren? Klopt het met jullie indruk van het aantal rokende jongeren om je heen?
En met de werkelijkheid? Doe een snel onderzoekje in de klas.

3) Roken in scholen is al verboden, zoals in alle openbare ruimten en op werkplekken. Maar buiten mag het vaak nog wel. Verschillende organisaties pleiten echter voor een **rookverbod op schoolpleinen**.
Bedenk voor- en tegenargumenten bij zo'n verbod. Gebruik de informatie in de tekst, je eigen inzichten over hoe en waarom mensen gaan roken en je eigen ervaringen met een al dan niet rookvrij schoolplein. Houd dan een groeps- of klassendiscussie.